

Satu-Mare, március 3.

Hétfői

Friss Új

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Str. Mihai Viteazul (Rákóczi-u) 16

Felelős szerkesztő:
Dr. GARA ERNŐ

(független politikai hetilap)

Rovás.

Kecskeméti Győző levelet irt Amerikából. A Kecskeméti-eset mindenki ismeri. Huszonkét esztendővel ezelőtt félmillió koronát sikkasztott a budapesti városi pénztárból és nyomtalanul eltűnt. Igaz, hogy békebeli aranyvalutájú koronákat sikkasztott Kecskeméti, de az is igaz, hogy békebeli erkölcsök között éltünk akkoriban, amikor ez az eset olyan szenzáció volt, hogy még ma is élénk emlékeztünkben él. Mert amikor manapság a magasrangú közhivatalnok millió sikkasztásai a napi lapok hírovaraiban hamozódnak fel és tűnnek el nyomtalanul a közönség sikos talaján. Kecskeméti Győzőre még ma is élénken emlékszünk és ez az emlékezés a tisztult békeerkölcsök felcsillanó reflexiója.

Ha Kecskeméti — ahogy tervezi — megjelenik a magyar főváros tanácsában és leteszi azt a tízmilliárd magyar koronát, ami az elsikkasztott ötszáznegyvenezer békebeli aranykoronának megfelel, egész bizonyos, hogy mély hajlongások közepette vágja zsebre a pénzt Budapest székesfőváros tanácsa. Az is megeshetik, hogy valamelyik főtanácsos ur csemetésére megjelenik egy elszáradt számkukac és főnöke utasítására széket hoz az előkei idegennek, akiben, ahogy jól megnézi — egykori kollegájára ismer. Talán Kecskeméti is ráismer a kollegára és válvégegetve leereszkedően kérdezni fogja

— Hogy van, hogy van kollega ur?

— Köszönöm, nem olyan jól, mint Ön! — és kesernyész élvezettel fogja megtörölni a széket, mielőtt a tolaj ráül. Ugy kell neki, miért nem ő lopott.

— A tűzpróba, amin a városunk az elmúlt héten keresztülment,

Az ellenzék résztvesz a lakástörvény tárgyalásán.

Kalapálják az ellenzéki blokkot.
Elsimultak a személyi ellentétek.

Az ellenzéki pártok újból kísérleteznek az ellenzéki blokk összekalapálása érdekében. A sok kísérletezés nem mindig elvi okokból borult fel, személyi kérdések kerültek a tárgyalások homlokterébe. Bukaresti politikai körökben az a hangulat, hogy a blokk létrehozatala előtt már nem állanak megdöfhetetlen akadályok, a személyi ambíciókat nagyrészt sikerült kielé-

gíteni. Hiába, a politikusok nem mindig altruisták. Sőt leggyakrabban nem. Krisztus koporsóját sem őrizték ingyen: egy kis jutalom ellér a legdühösebb ellenzéki politikus iszákjában is.

A nemzeti párt egy pillanatra szegre akasztja a passzív rezisztenciát. Lakásról van szó ez nem tréfa, az több a politikánál. Az erdélyi politikusok félnek az evakuálástól.

Bukarest, márc. 2. A néppárt elküldte választát a parasztpártnak az ellenzéki blokkra vonatkozólag. A válasz kifejti, hogy a jelenlegi helyzet igen alkalmas a közös harcra. Helyes volna a nemzeti, a paraszt és az Averscu pártok fúziója, amely a kormányval szemben döntő jelentőségű frontot alkothatna. A parasztpárt ma este ülést tart a válasz megbeszélésére.

Bukarest, márc. 2. A nemzeti párt is tanácskozott ma az ellenzéki blokk ügyében. A tanácskozás eredményeképpen holnap tárgyal a párt a parasztpárttal egy közös válasz megbeszélésére végett.

Bukarest, márc. 2. A parlamenti passzív rezisztenciát a nemzeti párt a lakbér javaslat tárgyalásának idejére felfüggeszti. A javaslat ugyanis azzal a veszéllyel fenyeget, hogy lehetővé teszi Erdélyben román tisztviselők evakuálását, ami a román közigazgatást lehetetlenné tenné.

Hogyan él Kecskeméthy Győző?

A híres sikkasztó karrierje.

Az erdélyi sajtót bejárta az elmúlt héten az a Budapestről érkezett szenzációs híradás, hogy Kecskeméthy Győző, a régi Magyarország leghíresebb sikkasztója, aki huszonkét évvel ezelőtt fél millió koronát sikkasztott a budapesti városi pénztárból, Amerikából levelet irt egy budapesti rokonának. Huszonkét esztendővel ezelőtt, országos szenzáció volt a Kecskeméthy-eset. Kecskeméthy annak idején nyomtalanul eltűnt. A bűnügye azóta régen elévült és most már csak nagyuri gesztus tőle az az ajánlat, hogy hajlandó a békebeli félmillió koronának megfelelő mai értéket, 10 milliárd koronát megtéríteni Budapest városi pénztárának.

Hogyan él Kecskeméthy?

Érdekes jelentést kaptunk arról, hogyan él Amerikában az egykori sikkasztó tisztviselő. E szerint

Kecskeméthy Buenos Airesben él, megsokszorozta vagyonát, biliók ura és a buenos airesi fő sde legismertebb alakja. Óriási üzemei vannak és az egy erő fővárosi tisztviselőből buenos airesi pénzkirály lett.

Kecskeméthy a mai viszonyai között meg sem érzi, ha a becsület kedvéért visszafizeti ezt a rongyos tíz milliárdot

Figyelem!

Pontos órajavitó műhely 2-től 3 évi jótállás mellett.

Órák, ékszerek, alpacha kinezüst tárgyak nagy választékban

Legelőbb bevásárlási forrás!

Törött aranyat, ezüstöt, platínát, drágakövet a legmagasabb árban vesznek. Bizományba bármilyen értékes ékszert átvesznek és a legrovidebb időre eladását vállalom.

MAYER LIPOT

Órák és ékszerezés
Str. Stefan cel Mare (Kazinczi-u.) 1
Kereskedelmi Bank épület.

Az első tavaszi fecske

nem fog olyan örömet okozni, mint a most érkezett gyönyörű

tavaszi női kélméka

Frații Friedmann Testvérek kirakatában

Határszéli városok színészfőfelügyelősége.

— Milyen hatáskörű kapott Marcus István. — Az állandó román társulat milyen beosztással játszik a határvidéki városok színházkerületében.

Multheti számunkban megírtuk, hogy Marcus István, az újonnan kinevezett színházkerületi főfelügyelő a legközelebb Satu-Mare-ra érkezik, hogy az itteni elmérgesedett színházkérdést elintézzé. A hírünkkel kapcsolatban annak idején még nem volt módunkban pontosan körvonalazni az új színházkerületi beosztást, amelynek révén Marcus István volt nagyváradi prefektus a határszéli városok színházkerületének az élére került. Nagyváradi munkatársunk erre vonatkozólag újabbán a következő felvilágosítást kapta:

Ismeretes hogy a szépművészeti minisztérium színészeti szempontból két csoportra osztotta az erdélyi városokat és mindkét kerületet egy-egy inspektorátus felügyelete alá rendelte. Az egyik kerület, amely bennünket érdekel, a határmenti városokat foglalja magában a másik a többi erdélyi és bánáti város.

A határmenti inspektorátus

körébe tartozik Timisoara (Temesvár), Arad, Bihar, (Bihar), Satu-mare (Szatmár), Salaj (Szlágy) és Maramures (Máramaros) környéke.

Ennek a kerületnek a főfelügyelője Marcus István volt nagyváradi rendőrprefektus, aki művészeti kérdésekben Romániában hangadó szerepet vitt.

Az inspektorátus székhelye Oradea Ma-e.

Az állandó román színházkerület

kérdését illetőleg az inspektor a következőket mondta:

— Az állandó román társulat terve már nagyon közel áll a megvalósításhoz és ezzel kapcsolatban előre jelentem, hogy a román színházkerület nem fogja utját vágni a magyar színház fennmaradásának és fejlődési lehetőségeinek.

Az a tervünk, hogy a kerületben felállítandó román társulat a határvárosokban felváltva egy-egy hónapot játszik egy színészcsoporthoz.

— Ezt a kérdést — folytatta Marcus István természetesen a városok vezetőségével,

a színházkerületi bizottságok bevonásával

fogjuk eldönteni esetről esetre. Ugy gondolom, hogy ezek a rövid terminusok nem fogják gátolni a magyar színészetet, amely az említett városokban eddig sem vette igénybe a színházakat az egész szezon tartamára.

Annál inkább sem sulyos a helyzet, mert elhatároztam szándékom hogy a színházakat más irányban fogom tehermentesíteni. Nézetem szerint ugyanis

nagyon helytelen, hogy a színházakban másirányú előadásokat, hangversenye-

ket és jótékonycélu előadásokat tartanak,

mert a színháznak csak egy feladata: van a színészet istapólasa

Ebben az irányban felületlenül oda fog hatni, hogy a színészet megszabaduljon úgy a román, mint a magyar műkedvelő előadások terhéől.

Ami ebben a tekintetben Satu-Marét illeti, ott van a Dacia nagyterme és a mozi helyisége, amelyek nagyon alkalmasak ilyen célokra.

Az inspektor hatáskörébe tartoznak a színházon kívül a muzika, a zene és tánciskolák is.

Az a célom — fejezte be az interjút — hogy az arra hivatott tényezőkkel együtt működve eredményesen dolgozzam úgy a román, mint a magyar kultúra érdekében.

A Victoria kávéház a legkellemesebb szórakozóhely. Esténként cigányzene!

A kereskedők bálja.

A szezon hatyúbálja fényesen sikerült. A kereskedővilág teljes számban ott volt a táncmulatságon, amelyen megjelent a város társadalmának a színe-java. A bálon nem látszott meg a rossz konjunktúra. A kereskedők a rollók mögött hagyták a megcsappant forgalom fölötti bosszúságot, a mulatság kitűnő hangulatban tartott reggelig. Külön szennációja volt az estnek a tombolajáték, amelynek résztvevői valóságos ternókat csináltak.

Éjfélkor, a tombola kezdetén kiürült a bálterem, a táncolók arcán felragyogott a hazárd láz, mindenki a tombola köré gyűlekezett. Cipők, végvásznak, szövetek, értékesnél értékesebb tárgyak kerültek a szerencse kerekére és valóban szerencsés volt az a nye ő, akinek a számát a Mercur istennek telöltöztött Stoll Béla felmutatta — kipirult arcok lesték e szerencsét. — Még a királyi főügyész arca is felragyogott, amikor két vég vásznat vitt el a szerencseasztalról...

A tombola után — amely csaknem két óráig tartott — tovább folytatták a táncot a legkitűnőbb hangulatban — reggelig.

A jelen voltak közül a következők neveit sikerült feljegyezni.

Asszonyok: V. Dumitrescu rendőrprefektusné, Moldován Ilésné, Gindl Antalné, Kihájáné, dr. Feldner Endréné, Mertz Józsefné, Cioránné, Kellner Jenőné, Feldmann Samu-né, Sárkány Lipótné, Tevjovitsné Singer Henrikné, ifj. Weinréb Bertalané, Sámuel Ignác, Kados Győzőné, Engel Aladár, Fekete Lajosné, Feldmann Sománé, Weisz Zoltánné, Kalocsay Lászlóné, Dr. Szöbel Józsefné, Kintler Árpádné, Horváth Jánosné, Bárdos Aladár, Friedmann Zsigmondné, Szabadkay Józsefné, dr. Görögné, Kertész Ferencné, Mar-

Az ecetsav áldozatai

Borzalmas családi tragédia a Máramarosban

Máramaroszigetről jelentik. Borzalmas tragédia játszódott le a Máramarosziget közelében levő Turcea községben. Ennek a vidéknek a lakossága a főzéshez még ma is a háboru idején szükségű előállított ecetsavat használ ecet helyett. Az ecetsavat vízben kell feloldani, különben halálos mérge. A háboru idején nagy hiány volt ecetben és a nép ugyszólván mindenütt az olcsóbb ecetsavval főzött. Ennek az ecetpótléknak most egy Mois luon nevű paraszt egész családját áldozata lett. Az anya távollétében a leánya készítette el az ételt. A leány nem tudta, hogyan kell használni a mérges savat és feloldatlanul használta fel a főzéshez.

Az ebéd után az egész család rosszul lett, és mire a szomszéd községből előhívták orvos megérkezett, két kis gyermek meghalt sav mérgezésben.

Az apa és a nagyobbik leány a halállal vívódnak. Beszállították őket a máramaroszigeti kórházba. Életbenmaradásukhoz kevés a remény.

Egy iparosélet megkoronázása.

Balogh Dezső borbélymester ünneplése.

Lélekemelő ünnepséget tart ma, vasárnap este a szatmári borbélyiparos. A szakosztály tízeves fennállását és ezzel egyidejűleg a szakosztály volt elnökének, Balogh Dezsőnek a meiste. ségnél eltöltött negyvenéves jubileumát ünnepli olyan bensőségteljes melegséggel, ami csak annak jár ki jutalmul, aki egy élet munkásságával becsülettel rászolgált. Balogh Dezső ünneplése egy becsületesen, munkában eltöltött iparosélet méltó megkoronázása.

Az ünnepségen, amelyet az Ipa. testület helyiségében tartottak, megjelent a polgármester, a rendőrprefektus, az iparkamara és az iparhatóságok, továbbá a sajtó képviselői. Részt vesznek az ünnepségen, ugyszólván teljes számban Balogh Dezső szatmári szaktársai, sőt eljöttek más erdélyi városokból is a borbélyszakosztályok reprezentánsai, hogy szeretetüknek, barátságuknak kifejezést adjanak. Kolozsvár, Nagyváradról, Nagykárolyból és Nagybanáról jöttek el a borbélyszakosztályok delegáltjai és számtalan üdvözlő távirat érkezett Erdélynek csaknem minden városából.

A borbélyszervezet országos központjából a következő távirat érkezett:

Szivünk érzésével veletek ünneplünk, magunkévá tesszük örömtöket és kérjük a Gondviselőtől, hogy iparunkra május hajnal virradatán sziljon. Balogh karátjai utó munkánk segítőiarsásként üdvözlöljük, lengetjük a zászlót előtte, hogy tiz év mu va aranybetűkkel vésessük fel ipara érdekében kifejtett munkáját. Szivünk meleg szeretete veletek! Szabó Zoltán bizót sági lag, Pecha vezérigazgató.

A ma esti ünnepség méreteiben is impozáns volt. Kétszáz terítékes bankett volt az Iparos Orthon nagytermében.

Arverési hirdetmény.

A satu-marei kir. Törvényszék C. 559 2 — 1924. sz. végzése alapján Weisz Hermann halmeui kereskedő által raktárunkban elhelyezett 61 800 levi «Stella» süttöpor bizományi áru 1924. évi március hó 4-én d. u. 3 órakor cégünk satu marei, str. Florescu (Kossuth Lajos utca) 24. sz. alatti raktárában megtartandó nyilvános árverésen közjegyző közbenjöttével eladatik.

Kikiáltási ár 45.000 leu, de azon alul is eladatik.

Vevő tartozik a vételárát, továbbá a vételi illetéket és a forgalmi adót a leütés után azonnal és készpénzben kifizetni, az árut pedig átvenni és azonnal elszállítani.

Kelt Satu-Mare, 1924. február hó 29 én.

»Fortuna«
beraktározási vállalat.

Szép kivitelű madárkalifkák érkeztek
Fekete és Társa
vasudvarban
Piata Bratianu 8. Telefon 172.

Utlevel
vázumokat szer, gyorsan és pontosan, futár vasárnap, szerdán és pénteken

TEVJOVITS Satu-Mare
o Piața Bratianu Dacia udvarban. o

Óriási választékban érkeztek
Rosenfeld Miksa
divatruházába
tavaszi és nyári angol és cseh szövetek és kabátkelmék

„Isten vele Mihály“ a budapesti sajtóban.

Kavarodás a Györffy ügy körül. Mit ír a „Világ“ és a „Pesti Napló“ Fegyelmi eljárás a hadbíró őrnagy ellen. Hogyan falatják fel a kuszabírák a magyar nemzet becsületét.

Az „Isten vele Mihály“ — száloige lett nemcsak Magyarországon, de az utódállamokban is, ahova eljutott annak a híre, hogy Györffy hadbíró őrnagy ezekkel a szép szavakkal búcsúzott a tárgyaláson egy Francia Kiss Mihály nevű hírhedt tömeggyilkosól.

„Isten vele Mihály“ — mondotta Györffy őrnagy a gyilkos ő. mesternek és hozzátette magyarzatképen, buzditásul: „Száz ilyen Francia Kiss elpusztítaná ezt a bűnös Budapestet.“

Az eset Budapesten nagy megbotránkoztatást keltett. Szóba került a magyar parlamentben is, ahol nagy vihar kerekedett a szállóige körül. A parlamentben izgalmas jelenetek, a parlamenten kívül párbajok, a kabarékban gunyos kiszólások, a kávéházakban pofokodások, a sajtóban heves támadások jelzik az „Isten vele Mihály“ utját.

A pesti lapok így írnak az esetről:

A Világ ezt írja:

„Nem akarjuk olvasóinkat fárasztani általánosan ismert, sokszor reprodukált, gyakran idézett adatok újabb felsorolásával, de egy-két dokumentum mégis kénytelenek vagyunk idézni, hogy felvilágosítsuk Francia-Kiss Mihály kitérőit és mielőtt az őrnagy-hadbíró urai, aki szép rangra emelkedett: és mégis megőrizte a ma született gyermek teljes tájékozatlanságát.

Mivel az őrnagy-hadbíró ur nyilatkozatának során jónak látta hangsúlyozni azt, hogy Francia Kiss Mihályról jogilag nincsen kimondva a gyilkosság, az őrnagy-hadbíró ur szíves figyelmébe ajánljuk sok más közhítt okirat mellett a Magyar Szent Korona Országaihoz Tartozó Csendőrség felügyelőségének ügyése által 1923. november 27-én C. 371-22.—59. szám alatt hozott határozatot, amely világosan, pontosan, minden egyes részletet konkrétul írja le Francia Kiss Mihály szerepét Neubauer Izidor kecskeméti gyufagyári igazgató, Nemes Gusztáv főreáliskolai tanár, Wertheimer Jenő tanuló és Fodor Zsigmond kereskedő előre megfontolt szándékkal történt bestiális meggyilkolásánál.

Ez a gyilkosság-csoport úgy játszódtott le, hogy az áldozatokat kezükön és lábukon összekötötték, szájukat ronggyal betömtek: és koponyájukat fejszecsapásokkal szétloccsantották.

A csendőrfelügyelőség ügyésének idézett száma határozat szerint a felelősség ezekért a bestiális kegyetlen és férfiatlanul gyáva gyilkosságokért Francia Kiss Mihály volt tisztjeltes és Pataki Sándor volt tartalékos főhadnagy között oszlik meg.

Előzékenyek leszünk, és koncedáljuk azt, hogy 1923. november huszoneheteke óta még csak három hónap telt el, tehát, az őrnagy-hadbíró urnak a három hónap alatt nem volt alkalmunk elolvasni azt a sorozatot, amely felvilágosíthatja volna arról, milyen százszál derék legényre akarja bízni Budapest erkölcsének megjavítását. Ha így van, és ha az őrnagy-hadbíró ur csak három hónapos késéssel szokott értesülni a gyilkosok jogi formában történt kimondásáról, akkor is illenék tudni az őrnagy-hadbíró urnak azt, hogy Moldoványi Géza királyi főügyész helyettes már 1922. júliusában legalább ötvenhárom gyilkosságért tette felelőssé Francia Kiss Mihály patronusát, Héjjas Ivánt: és

a Moldoványi Géza királyi főügyész helyettes által említett gyilkosságok végrehajtásának legalább felénél Francia Kiss Mihály játszotta a vezető szerepet.

Az őrnagy-hadbíró urnak igen nagy igényei ehelnek, ha ezek a jogi megállapítások nem gőzöltek meg őt arról, hogy Francia Kiss Mihály véres kezéhez a gyilkosságok hossza sora tapad. De az őrnagy-hadbíró ur nagy igényeit is könnyű szíjjel elgátlolni, ki, hiszen Moldoványi főügyész helyettes már több mint másfél év előtt közölte, hogy halóságilag, bíróság megállapított gyilkosságról beszélt, azt hiszik azonban, hogy nem szabad tovább is visszaélniünk olvasóink türelmével: és nem szabad folytatnunk a közhiteletlen és közüdümasúan megállapított gyilkosságok akciósomagjainak ismertetését.

Mi szeretnénk az őrnagy-hadbíró urnak a — bíróság előtt találkozó, hogy a bíróság előtt tisztázódjék végre Györffy őrnagy-hadbíró ur barátságát szemben is az a kérdés: gyilkos-e Francia Kiss Mihály, vagy sem?

Az őrnagy-hadbíró urnak lehet egyéni véleménye és lehet egyéni álláspontja, amint levelette a fehér parókat és a fekete talárt, de senkinek Magyarországon nincsen arra joga, hogy büntetlenül nevezze derék száz magyar legénynek Francia Kiss Mihályt, mert a magyar törvény büntetést szab a bűncselekmények feldicsérésére.

A Pesti Napló ezt írja:

„Áljunk meg egy percre, hadbíró ur! Ügyálszik, On pontosabban tudja az egész országnál, hogy kicsoda is az a Francia-Kiss Mihály. Miniszterelnök, belügyminiszter vagy bíró ő, vagy kicsoda? Mit tett ez az ember, kicsoda hatalmas és halhatatlan cselekedetével művelt a mag ar haza javára? Miért bűnös ennek az országnak a fővárosa — Francia Kiss Mihály szemben?“ A továbbiakban a Pesti Napló és is támadást intéz a hadbíró ellen, megírta, hogy a bírói teremben nincs sem barátság, sem ellenség. A bíró nem vehet érzékeny búcsút a tanuló és nem tekinthet egy másikra ellenségesen éppen azért nem, mert bíró.

Jellemző az alábbi eset is, amely az ítélet kihirdetése után történt. Tasy Gergely, a fizetve elítélt vádlott mellett a nevezetes tárgyaláson Francia Kiss Mihály tanuskodott, hányaveti módon, olyan hangszallal, amely csak barátokat illet meg, így fordult ehhez a független magyar bíróhoz:

Terepszemle a leégett Guth palotában.

Mennyi a hozzávetőleges kár. Mi térül meg biztosítás révén. A lakók kártérítési pert adtak be a háztulajdonos ellen.

Mi térül meg biztosítás után?

Az árukészlet és az épület a Generala és a Dacia Romana biztosító intézeteknél volt biztosítva. Ugy az árukészlet, mint az épület cs. k. kis összegre volt biztosítva és így biztosítás révén csak jelentéktelen összeg térül meg. A lakók egy részének be volt biztosítva a berendezése, vannak azonban olyanok, akik nem voltak biztosítva és így az

elpusztult berendezéseknek csak egy kis része térül meg biztosítás után annál is inkább, mert a biztosított berendezések is a mai értéken alul voltak bebiztosítva.

A lakók kártérítést követelnek.

A Guth-ház lakói peres eljárást indítottak a háztulajdonos ellen, mert a tűzvész ilyen méreteit a padláson felhalmozott nagymennyiségű dugókészlet okozta.

A kétségbeesett Grósné az elcsendesült, Reinitz-fronton

A Reinitz ügyben befejezték a tanukihallgatásokat. — A nyár folyamán kitűzik a főtárgyalást Hogy szeretné vallatni Grósné a tömeggyilkost.

A »Reinitz fronton« minden csendes. Értesülésünk szerint a vizsgálóbírószakos folyik a tanukihallgatása, de semmi olyan újabb körülmény nem került felszínre, ami az ügynek új lendületet adna.

Még tizenhat tanu kihallgatása van hátra,

aminek megtörténte után — ha újabb tanukihallgatások szükségessége nem merül fel — befejezik a vizsgálatot és minden valószínűség szerint

még a nyár folyamán kitűzik az ügy főtárgyalását.

Amíg a Reinitz-ügy körül egy látszólagos nyugalom üledett meg — egy szegény özvegy asszony — minden erejével városról — városra vándorog és szinte emberföltött energiával próbál adatokat gyűjteni. A meggyilkolt Grósz Hermann felesége ez a szerencsétlen asszony, aki Reinitzt legelőször vádolta a borzalmas bűncselekményekkel és akinek összehordott bizonyítékai alapján a »H. Friss Ujság« először vitte a nyilvánosság elé annak a valószínűségét, hogy Reinitz Jakab szat-

mári kereskedő-tömeggyilkos. Reinitz a cikk megjelenése után még — mint emlékeztetés — nyílttérben védekezett és támadott, de nem sokáig, mert másnap már letartóztatták és azóta egy titokzatos bűnlória fonódott a feje körül. Reinitz bűnei még ma sincsenek megoldva és Grósné, az első vádló elkese-redetten jár városról városra, szerkeztősegről szerkeztősegre. A napokban ellátogatott hozzánk és kétségbeesetten sirta el a fájdalmát.

— Én nem bírom elviselni, hogy annak a gyilkosnak párnát vigyenek otthonról a cellájába: Hogy ennalót vigyenek neki: Azért nem vall a gazember, mert olyan jól bánnak vele! Tessék megírni, hogy milyen kegytűs kézzel bánnak egy tömeggyilkossal — az én jó uram gyilkosával. — Én nem bírom ezt elviselni, én megölöm magam.

Hiába magyarázzuk ennek a szerencsétlen asszonynak, hogy a vizsgálati fogságnak jogai vannak, nem akar semmiről semmit sem hallani, tüzzel-vassal szeretné vallatni az ura gyilkosát. Talán többre menne vele...

Hirek

— **Iorga előadása Párisban.** (Párisból jelentik.) Iorga professzor előadást tartott a francia akadémian Románia gazdasági helyzetéről.

— **A bukaresti operaház válsága.** (Bukarestből jelentik.) Az opera válsága még mindig tart. A mai napon az operaház énekese, köztük Ileana Athanasiu és Niculescu a koncesszió elleni tiltakozásul lemondtak állásukról.

— **Álomkór Belgrádban.** Belgrádból jelentik: Vorkapics Angelina tizennyolc éves belgrádi leány három hét óta mély álomba merült és az orvosok minden fáradozása dacára sem tudták eddig felébreszteni. Belgrádban a napokban újabb álmokörmegetedések fordultak elő. Az egészségügyi miniszterium mindent elkövet, hogy ennek a veszedelmes betegségnek az elejét vegye.

— **Carpentier Bécsben mérkőzik.** Párisból jelentik: Carpentier boxjárnok aláírta a szerződést, hogy április 27-én az angol Tomley Arthurral Bécsben fellép. Ugyanekkor Fritsch, az olimpia világbajnoka, a csehszlovák Czirolnik az angol Sullivan a német Grimm ellen és a francia Dumas az osztrák Hanna Péter ellen fog küzdeni.

— **A futball csodatevő hatása.** Londonból jelentik: Bradford városában kiváló futballista volt Bottomley nevű kereskedelmi utazó, aki szombatoként néma csendben rugta a labdát, mert a futballista néma volt. A háborúban egy gránátrobbanás alkalmával vesztette el beszédképességét. Az utolsó ligajáték alkalmával azonban csoda történt. A labdával küzdő bajtársai meglepetve hallották, amint a néma játékos így kiált fel: „Lőj!” A meccs azonnal félbeszakadt, a játékosok is és a közönség is berohant a pályára és körülfogták a szerencsés futballistát, aki a játék izgalmas csodálatos módon visszanyerte beszédképességét.

Eladó szőlő a szatmárhegyen, templomúti megállónál 3^{1/2} hold 7500 nemes szőlőből — körül 600 darab nemes gyümölcsfával beültetve, szép urilak két szoba, konyha, előszoba, szép nagy veranda, külön nyári konyha, külön gazdasági udvar, amelyen van vanceller lak, mely áll két szoba konyhából, a gazdasági udvaron van istálló, tehénóla, disznóól, szőlőház 20 hektó hordó, szüreteléshez szükséges felszerelések. Cim: Inglik, Deák-ter 1. Városház épület.

Hogyan ismernék Lebovitsot

aki utlevelek vizumoztatását a konzulátusoknál valamint külföldi megbízásokat a leggyorsabban és le pontosabban eszközöl Bui, Baszarabior (Balt hánny-u.) 1. udvari irodájában.

Színház

Egy színész-jubileum elé.

— Stoll Béla husz éves jubileuma. —

Egy színészélet mértőldökövé-nél elfogódottabbak vagyunk, mint egyéb jubileumok alkalmával. Lepereg előttünk a színész élete. A fiatal ember, akiben van valami, ami légiésebb, színesebb, mint a hétköznapi elgondolások, nem tud megmaradni a polgári józanság országútján. Fiatalos vágyak, lázasan megálmodott szívrávnánszínű álmok — ki a hétköznapiasságból! És színész lesz a fiúból. Színész, mert a színészet külső sikerei lebilincselik a valami nagyszerűt akaró fiatal embert. És legközelebb van hozzá a művészi élet lehetőségei közül az, hogy egy színházzal jusson. Az írásait talán visszadobják a szerkesztőségéből, de a kő usba felveszik. És az is valami. Beállt a kórusba azzal a hittel, hogy a világot jelentő sikerek birodalmába lépett. És jönnek a nagy küzdelmek. Mint a kazánba szorított gáz, feszül a kórusba szorult fiatal tehetség. Végre is kinyílik a biztosító szelep egy lésszemű rendező észrevészi a kórusból kiragyogó tehetséget: a színész szerepet kap és megindul a siker délibábjá felé. Ami azután következik, az sem irigylés méltó. Sok taps és sok — nélkülözés. Aztán eliramik az élet és — nagyon kevés színész neve marad meg az emberek emlékezetében. Ha meg is marad, csak ideig-óráig. Ezért szomorú a színész-jubileum. Határ-állomás azon az úton, amely az eltűnés felé visz.

Stoll Béla jubileuma alkalmából jut eszembe a színész tisztavirág sorsa. Stoll Béla sikeres színészpályájának a delején színészi működésének huszonötödik esztendőjén érkezett Szatmárra. R. vid idő alatt mindenki megszerette ezt a fehérséges színészt, aki sok derűs perccel szegett a közönségnek. Nagyváradról érkezett el hozzánk Stoll Béla, aki tizenegy évig kedvence volt a városi közönségnek. Ez is színészsors. Nem tarthatta meg ott a jubileumát, ahol tizenegy esztendő összeforrottaság kötötte össze a közönségével.

Megilletődéssel állunk meg egy szerett színész életének mértőldökövé-nél és hisszük, hogy szép jubileumot rend zhetünk Stoll Bélának, aki rövid idő alatt kedvence lett a szatmári közönségnek. A jubileum közelebbi időpontját még nem állapította meg a direktió.

Heti műsor:

Hétfő: Csodaszarvas, tragikomédia, csak felnőtteknek. C. bérlet.
Kedd: Balga szűz, operett. B. bérlet.
Szerda: Balga szűz, operett. C. bérlet.
Csütörtök: Balga szűz operett, A. bérlet.
Péntek: Romeo és Julia, dráma. B. bérlet.
Szombat: d. u.: Hattyulovag, operett (mészkelt helyárak).
Szombat este: Román előadás.

Utlevél és vizum

ügyeit legolcsóbban és leggyorsabban intézi

Katz Jenő expresszfutár iroda
Piata Bratianu (volt Deák-ter) 5. szám.

Közgazdaság

Mirtusz és szemfedél

Ahol az élet és a halál cirádái gyártják — Látoztatás a szemfedélgyárban.

Az élet mellett ott van a halál! — A menyasszonyi koszorú, völgyény virágok, díszes mirtuszok mellett ott vannak a halál díszletei: a szemfedél, arany-cirádés halotti lepel, tarkavirágos halotti koszorúk. . . A szemfedélgyárban lázas munka folyik. Diszlik az életet, cícomázák a halált, ok száz leánykézfáragja, idomilja a vásznat, a papirost, amíg színpompás virágok nyílnak a lüree, szírgalmas kezcskékből. . . Az ember szinte elfelejti, hogy gyárhelyiségben van, olyan szüzsüv ereje van annak, amit itt lát. Költői lendületbe sodorja a közgazdasági riportert, aki azért jött ide, hogy szakszerű ismertetést írjon Szatmár egyik szépen feljött ipartejéről.

Weisz — gyártulajdonos, aki az üzemet maga vezeti, végigkalkulaz a munkatermeken. Nagy lelkesedéssel magyaráz, mint az az ember, aki abban a birodalomban jár, amit ő maga teremtett.

Kezdjük talán sorrendben. Tessék, itt van a nyersanyag-raktár.

Színes papírok, selymek, vásznak vannak felhalmozva tarka összevisszaságban.

Nagyon nehéz manapság a nyersanyaghoz hozzájutni — magyarázza a tulajdonos. — Rengeget van, nehéz szállítási viszonyok, sok veszély, aminek ki van téve a drága nyersanyag. . . Éppen ezért, amit lehet, magam készítették. Csak a legszükségesebb nyersanyagot hoztam készen: nyers papirost és selymet. A gyártmányaimhoz szükséges kellékek legnagyobb részét itt készülnék. Ha nem így volna, a közönség nem bírta megfizetni a nagy árakat.

Átmegyünk a munkaterembe. Egy-egy nagy asztalnál tíz-tizenöt leány. Szorgos kezcskéiben idomul a papiros, hajlik a selyem, nyílnak a virágok. . .

Néhány hónappal ezelőtt vezettük be a menyasszonyi koszorú és nartsusz — osztást. Romániában nagyon kifogyott ez a cikk, amióta a nagy vámtételek miatt a külföldi behozatal szinte lehetetlen.

A kis lányok lázas igyekezetel készítik a mirtuszkorónákat. . . . . mindegyik arra gondol, vajon mikor készíti a magáét? . . . . .

Szomorú reszort következik. A halál birodalma. Ott hat himzőgép egymás mellett. Fekete bársony szalad a gép alatt — a tű nyomán aransyárga ciklakkos

cirádák rajzolódnak. Készül a halotti lepel. A szőke leányfejek, szomorúan hajlanak a gép fölé. . . . . Talán arra gondolnak, hogy nekik is készülni majd egy. . . .

A gyári séta után az irodába érünk. Katog az írógép, cseng a telefon: bonyolódnak a megrendelések.

— Építkezni kellene, — mondja a tulajdonos — mert tulságosan elhalmoznak megrendelésekkel. A mi gyártmányaink úgy kivitel, mint ár tekintetében versenyen kívül állanak az egész országban, éppen azért, mert nagyon vigyázok a termelési költségekre. Amit lehet magam készítették. De építkezni a mai súlyos viszonyok között? . . .

A Szemfedélgyár összeköttetései az egész országban elterjedésedtek. Házasság és halál. . . mindenütt divatosak és az emberek a házasságot és a halált is színes virágokkal takargatják. . . .

* Nagy cipővásár a szatmári piacon. A tavaszi szezon megnyitása a Halász Mór t. cég nagy cipővásárlásának. E sörangú minőségű, izléses kiviteletű áru érkezett a kitünően bevezetett régi céghez. Mely a véletlen kegyelfokozása céljából azt ügyesítő van a beszerzési áron fogja árusítani az auctó alkalmával. Az aukció három héig tart.

* A francia frank. Több ízben megittuk, hogy a francia frank emelkedése nem egyéb annál, ami minden valuta rombolásánál előfordul. A román nem egyenes vonalban történik, mert időnként a spek-láció lélegzetel vesz, a kontinens pedig kisebb időleges sikereket ér el. Ez történt a francia frank esetében is. A tegnapielőtti 2565 ös zürichi kurzus tegnap 2480-ra esett. Ma folytatódott ez az eses 2440 re. Ezzel Páris újabb a miliori jegyzés alá került, bár ez utóbbi is veszített árfolyamától.

Szövetet, vásznat, szőnyeget, hencsertakarókat, paplant

nagy választékban és olcsón

Rosenfeld Miksa

divatruházában vehet.

Cipésműhelyemet

áthelyeztem

Kazinczy-utca 26 alól Boros Bálint utca, a volt városi huszák helyiségébe. Szíves párfogatást kérek

Sustyák Bálint cipész.

Hirdessen

a Hétfői Ujságban.

Nyomatott a Szatmársajtó könyvnyomda és lapkiadó r.-t. gyorssajtóin, Sätmar.